

Nettavisen Norsk debatt.Nyheter Økonomi
Sport Livsstil Norsk
debatt
MenyMental helse ungdom

Den nye regjeringen vil frata psykisk syke sin selvbestemmelsesrett

UBEDT HJELP: – Mange av de tingene vi i dag ser på som bestialske overgrep ble begått med de beste intensjoner om å hjelpe. Men når «hjelpen» kommer ubedt, er det et voldsomt inngrep i menneskers liv, skriver Adrian Wilhelm Kjølø Tollefsen. *Foto: Kristoffer Sandven*

Mange, jeg inkludert, vil hevde at tiden for overgrep i psykisk helsevern er langt fra over.

Åpne deleknapper for artikkelen

16.10.21 16:15

Adrian Wilhelm Kjølø Tollefsen, generalsekretær, Mental Helse Ungdom
Tips meg

Debattinnlegget gir uttrykk for skribentens meninger.

Det er flere ting i den nye regjeringserklæringen
Hurdalsplattformen jeg kunne gledet meg stort over, men én ting
gjør meg bunnløst fortvilet.

Da Mental Helse Ungdom ble stiftet i 2005 sto vi allerede på
skuldrene til kjemper; de som hadde gått foran og kjempet for helt
grunnleggende saker. Og med grunnleggende mener jeg ting som å
behandle pasienter som mennesker, ikke dyr. Den nye regjeringen
har bestemt seg for å ta et syvmilssteg bakover.

Vil du motta nyhetsbrev fra Nettavisen Norsk debatt?

Belteseng som regelrett hevn

Du trenger ikke å bla veldig langt tilbake i psykiatriens
historiebøker før fingrene dine blir klebrige av gammelt blod og
sidene lukter av urin, avføring, seilduksbad og lobotomi. Om du
blir noe uvel av tanken, betyr det bare at du er et sunt menneske
med grunnleggende empati for andre.

Mange, jeg inkludert, vil hevde at tiden for overgrep i psykisk helsevern er langt fra over. Dagens sider som skrives i historiebøkene kan fortsatt stinke. De kan fortsatt være tilgriset av ting som skjerming brukt som straff, vilkårlig håndheving av «husordensregler» og belteseng som regelrett hevn.

Med de beste intensjoner

Hva er det som gjør mennesker i stand til å utføre handlinger som dømmes så hardt av ettertiden – og i noen tilfeller samtiden? Mennesker som jobber i psykisk helsevern er jo ikke onde? I hvert fall ikke ondere enn resten av befolkningen? Nei, mennesker er tilpasningsdyktige. Det tar sjelden lang tid før ting som gjør deg uvel og opprørt blir dagligdagse, bare du utsettes for det ofte, og regelmessig nok.

Mange av de tingene vi i dag ser på som bestialske overgrep ble begått med de beste intensjoner om å hjelpe. Men når «hjelpen» kommer ubedt, er det et voldsomt inngrep i menneskers liv og da skal det svært lite til før den oppleves som et overgrep.

Endringene som kom i psykisk helsevernloven i 2017 var hardt kjempet. Endelig kunne en hel gruppe mennesker puste lettere, vel vitende om at så lenge de hadde samtykkekompetansen i behold (og ikke var til fare for seg selv eller andre), så kunne de ikke lenger tvangsinnlegges etter psykiaternes forgodtbefinnende.

Må slå alarm

Sistnevntes forgodtbefinnende er for mange mennesker forskjellen på måneder eller år med tvangsinnleggelser og

tvangsmedisinering, eller et godt tilpasset, oppsøkende tilbud som foregår på personens egne premisser.

Les også: Østerisk ulv i fåreklær?

Når Hurdalsplattformen, signert Støre og Vedum legges fram med et punkt om å «*Evaluerer endringen i psykisk helsevernloven om innføring av krav til samtykke ved innleggelse i tvungen psykisk helsevern*», har vi ikke noe annet valg om å slå alarm.

De kunne like gjerne ha skrevet «evaluere endringen som styrket en hel gruppes menneskeretigheter».

Jeg kan godt gi deg resultatene av en slik «evaluering» og svare på problemstillingene uten å frarøve mennesker selvbestemmelsesrett basert på sin gruppetilhørighet (det skjer allikevel, men det er en diskusjon for en annen dag).

Jeg skal være nøktern, saklig og løsningsorientert:

- «Endringen har ført til at pårørende blir påført ytterligere belastning når familiemedlemmet ikke blir tvangsinnlagt.» Dette er en problemstilling vi kjenner godt og som ikke skal tas lett på. Pårørende kan være en fantastisk ressurs for mennesker med psykiske lidelser, men kan også bli utbrent. De er heltene i helsevesenet som ingen klapper for og de fortjener så mye hjelp og støtte vi kan gi dem. Mer tvang er ikke løsningen.

Les også: Jonas Gahr Støre har et gedigent EØS-problem å stri med

Sannheten er at det ofte er kommunene som svikter når pårørende må bære for tungt. Men her går jeg ut fra at regjeringen kommer på banen og sørger for solide, øremerkede bevilgninger til kommunene slik de har lovet i Hurdalsplattformen.

- «Mennesker kommer til å ta dårlige valg på grunn av sin psykiske lidelse.» Mennesker tar dårlige valg hele tiden. Det betyr ikke at vi sperrer dem inne og tvangsmediserer dem av den grunn. Vi tvangsinnlegger ikke mennesker med BMI over 40 og ubehandlet diabetes på Tonsåsen, selv om helsetilstanden tilsier at de *får sin utsikt til helbredelse eller vesentlig bedring i betydelig grad redusert*. Det siste i kursiv er forresten ordrett fra psykisk helsevernlovens §3, den delen av loven det er snakk om.
- «Endringen har ført til mer papirarbeid, fordi det tar tid og ressurser å bevise at en pasient mangler samtykkekompetanse». Vi slutter ikke å fylle ut skjemaet fordi pennen gikk tom for blekk.

Les flere meninger fra Norsk debatt

Jeg håper inderlig vi kan stole på at vi har en regjering som vil fortsette å følge opp arbeidet som har blitt gjort av dyktige fagfolk og brukerrepresentanter i Paulsrud- og Tvangslovutvalget. Og at regjeringen tar til fornuft og anerkjenner et halvt århundres kamp for å sørge for at mennesker med psykiske lidelser blir behandlet som nettopp mennesker.

Mental helse ungdom

Mental helse

Psykisk helse

Hurdalsplattformen

Tvungent psykisk helsevern